



EDUKACJA I WSPARCIE KOBIETY W OKRESIE LAKTACJI

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2022/ 2023
Wydział	Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Położnictwo
Dyscyplina wiodąca <i>(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)</i>	Nauki o Zdrowiu
Profil studiów <i>(ogólnoakademicki/praktyczny)</i>	Praktyczny
Poziom kształcenia <i>(I stopnia/II stopnia/ jednolite magisterskie)</i>	II stopnia
Forma studiów <i>(stacjonarne/niestacjonarne)</i>	Stacjonarne i niestacjonarne
Typ modułu/przedmiotu <i>(obowiązkowy/fakultatywny)</i>	Fakultatywny
Forma weryfikacji efektów uczenia się <i>(egzamin/zaliczenie)</i>	Zaliczenie
Jednostka/jednostki prowadząca/e <i>(oraz adres/y jednostki/jednostek)</i>	Zakład Dydaktyki Ginekologiczno – Położniczej, ul. Litewska 14/ 16

Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr n. med. Grażyna Bączek
Koordynator przedmiotu (tytuł, imię, nazwisko, kontakt)	dr n. med. Beata Szyber
Osoba odpowiedzialna za sylabus (imię, nazwisko oraz kontakt do osoby, której należy zgłaszać uwagi dotyczące sylabusu)	dr n. med. Beata Szyber
Prowadzący zajęcia	dr n. med. Beata Szyber

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	II rok, I i II semestr	Liczba punktów ECTS	5
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)		48	2
Seminarium (S)		-	
Ćwiczenia (C)		-	
e-learning (e-L)		-	
Zajęcia Praktyczne (ZP)		28	2
Praktyka zawodowa (PZ)		-	
Samokształcenie		8	0,25
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		20	0,75

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Przygotowanie położnej/ studenta do kompleksowej opieki nad kobietą w okresie laktacji oraz realizacji zadań edukatora ds. laktacji.

<ol style="list-style-type: none"> 1. w zakresie wiedzy absolwent posiada: <ul style="list-style-type: none"> • znajomość regulacji prawnych, rekomendacji, programów organizacji promujących karmienie piersią i norm etycznych odnoszących się do wykonywanych świadczeń zdrowotnych w zakresie karmienia piersią; • wiedzę niezbędną do sprawowania opieki nad kobietą w okresie laktacji oraz realizacji zadań edukatora ds. laktacji. 2. w zakresie umiejętności absolwent potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • prowadzić działania edukacyjne wobec kobiety w okresie laktacji oraz podejmować działania w sytuacji problemów laktacyjnych; • wdrażać działania w zakresie laktacji wobec kobiety i dziecka, niezależnie od stanu klinicznego i stopnia dojrzałości, w okresie przygotowania do karmienia piersią i w czasie jego trwania oraz w przypadku relaktacji i laktacji indukowanej; • udzielać porad laktacyjnych. 3. w zakresie kompetencji społecznych absolwent: <ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady dobrej komunikacji i skutecznego wsparcia kobiety i jej rodziny; • szanuje godność i autonomię pacjentki bez względu na jej wiek, płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną oraz pochodzenie narodowe i etniczne; • przestrzega norm etycznych w poradnictwie laktacyjnym.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ *(dotyczy kierunków regulowanych ujętych w Rozporządzeniu Ministra NiSW z 26 lipca 2019; pozostałych kierunków nie dotyczy)*

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się <i>(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)</i>	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ *(nieobowiązkowe)*

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	omówi czynniki wpływające na przystosowanie się kobiety do roli matki;

W2	scharakteryzuje przystosowanie się noworodka do nowego środowiska;
W3	rozpozna indywidualne potrzeby edukacyjne każdej kobiety i jej rodziny w zakresie laktacji i karmienia piersią;
W4	zaplanuje działania edukacyjne wobec kobiet i ich rodzin uwzględniające formy pracy indywidualnej i grupowej;
W5	omówi zasady skutecznej komunikacji i efektywnego wsparcia kobiet karmiących;
W6	przedstawi organizacje promujące karmienie piersią;
W7	scharakteryzuje rekomendacje międzynarodowych i krajowych organizacji promujących i wspierających karmienie piersią;
W8	analizuje dokumenty i zawarte w nich wytyczne dotyczące karmienia piersią;
W9	charakteryzuje czynniki ryzyka zaburzonej laktacji;
W10	przedstawi praktyki szpitalne sprzyjające procesowi laktacji;
W11	opisze struktury anatomiczne jamy ustnej dziecka i ich znaczenie dla skuteczności pobierania pokarmu;
W12	omówi wskaźniki skutecznego karmienia;
W13	omówi wskazania do odciągania pokarmu i sposoby jego uzyskiwania:
W14	opisze zasady przechowywania pokarmu kobiecego;
W15	scharakteryzuje zasady rozszerzania diety niemowląt według aktualnych rekomendacji;
W16	przedstawi przebieg specjalistycznej porady laktacyjnej realizowanej przez edukatora ds. laktacji;
W17	scharakteryzuje przyczyny, przebieg i postępowanie w przypadku problemów w laktacji;
W18	różnicuje stany patologiczne brodawek i gruczołu piersiowego;
W19	omówi objawy i rozpoznanie nawału mlecznego, obrzęku piersi, zastoju i zapalenia piersi oraz sposób postępowania w tych sytuacjach;
W20	scharakteryzuje diagnostykę i postępowanie w przypadku ropnia piersi;
W21	różnicuje rzekomy i rzeczywisty niedobór pokarmu;
W22	opisze sposoby zwiększania produkcji pokarmu;
W23	scharakteryzuje stany chorobowe matki i dziecka wpływające na laktację;
W24	wyjaśni przyczynę, diagnostykę i postępowanie w zaburzeniach ssania u dziecka; W25. przedstawi zasady doboru leków dla kobiety karmiącej;
W25	charakteryzuje wpływ używek przyjmowanych przez kobietę w czasie karmienia piersią na dziecko i przebieg laktacji.

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	opracować program edukacji dotyczący karmienia piersią w zależności od indywidualnych potrzeb podopiecznych;
U2	ocenić skuteczność prowadzonych działań edukacyjnych i stosować ewaluację;

U3	zastosować zasady skutecznego wsparcia kobiety karmiącej;
U4	ocenić stan emocjonalny kobiety karmiącej oraz dostosować postępowanie edukatora ds. laktacji do adekwatnych potrzeb matki;
U5	stosować zasady dobrej komunikacji z podopieczną;
U6	wskazać dokumenty, akty prawne krajowe i międzynarodowe propagujące i wspierające karmienie piersią;
U7	stosować w pracy zalecenia i rekomendacje dotyczące karmienia piersią;
U8	ocenić anatomię jamy ustnej dziecka i funkcję ssania;
U9	ocenić akt ssania piersi przez dziecko;
U10	interpretować efektywność pobierania pokarmu;
U11	interpretować wskaźniki skutecznego karmienia;
U12	zademonstrować technikę ręcznego i mechanicznego odciągania pokarmu;
U13	dobrać metodę odciągania i podawania pokarmu dziecku w zależności od sytuacji;
U14	skonstruować standard specjalistycznej porady laktacyjnej;
U15	opracować dokumentację porady laktacyjnej, w tym w formie elektronicznej;
U16	przygotować zalecenia dla pacjentki zgodnie z diagnozą, którą postawił edukator ds. laktacji;
U17	edukować kobietę w zakresie profilaktyki problemów laktacyjnych oraz postępowania w razie ich wystąpienia;
U18	rozpoznać zaburzenia ssania u dziecka i wdrożyć właściwe postępowanie, w tym skierować do specjalisty;
U19	ocenić rodzaj brodawek, występujące problemy i wdrożyć właściwe postępowanie;
U20	zdiagnozować choroby matki i dziecka wpływające na proces karmienia piersią;
U21	rozpoznać stany fizjologiczne i patologiczne dotyczące gruczołu piersiowego występujące u kobiety karmiącej;
U22	udzielić wsparcia i kompetentnej porady matce dziecka z wadą wpływającą na pobieranie pokarmu z piersi;
U23	udzielić pomocy kobiecie w relaktacji i w laktacji indukowanej;
U24	zaplanować i wdrożyć sposób postępowanie w sytuacji wystąpienia problemów w laktacji;
U25	korzystać z baz danych o lekach dla kobiet karmiących;
U26	oceniać dobór leków dla kobiety karmiącej w zależności od sytuacji zdrowotnej matki i dziecka.

Kompetencje społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	ponosi odpowiedzialność za realizację opieki i realizowane świadczenia zdrowotne zgodnie z aktualną wiedzą medyczną i systemem wartości pacjentki i jej rodziny;
----	--

K2	kieruje się dobrem pacjentki, szanuje godność i autonomię podopiecznych oraz okazuje zrozumienie dla różnic światopoglądowych i kulturowych;
K3	wykonuje zawód zgodnie z zasadami etyki oraz przestrzega tajemnicy zawodowej i praw pacjentki i jej rodziny;
K4	wykazuje profesjonalne podejście do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego;
K5	wykazuje postawę empatyczną i wspierającą wobec kobiety z różnymi problemami w środowisku rodzinnym.

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
MODUŁ I/ Wykład (8 godz.)	Edukacja, wsparcie i komunikowanie się z kobietą karmiącą	W1 – W8
2 godz.	<i>Edukowanie kobiet ciężarnych w przygotowaniu do karmienia piersią</i>	
2 godz.	<i>Wspieranie kobiet karmiących</i>	
1 godz.	<i>Komunikacja z matką karmiącą</i>	
2 godz.	<i>Regulacje prawne oraz rekomendacje dotyczące karmienia piersią</i>	
MODUŁ I/ Seminarium (5 godz.)	Edukacja, wsparcie i komunikowanie się z kobietą karmiącą	U1-U7
3 godz.	<i>Edukowanie kobiet ciężarnych w przygotowaniu do karmienia piersią</i>	
2 godz.	<i>Komunikacja z matką karmiącą</i>	
MODUŁ II/ Wykład (14 godzin)	Poradnictwo laktacyjne	W9-W16
2 godz.	<i>Czynniki zaburzające proces laktacji</i>	
1 godz.	<i>Wskaźniki skutecznego karmienia</i>	
2 godz.	<i>Ocena budowy jamy ustnej i funkcji ssania</i>	
2 godz.	<i>Metody pozyskiwania i przechowywania pokarmu kobiecego</i>	
1 godz.	<i>Rozszerzanie diety niemowlęcia</i>	
6 godz./ w tym 4 praca w grupach	<i>Przebieg porady laktacyjnej - plan porady, wyposażenie, dokumentacja</i>	
MODUŁ II/ Zajęcia praktyczne - 4 godz.	Poradnictwo laktacyjne <ul style="list-style-type: none"> • Oddział patologii ciąży; Poradnia położniczo-ginekologiczna <ul style="list-style-type: none"> ○ Badanie i ocena gruczołu piersiowego w aspekcie uwarunkowań anatomicznych utrudniających 	U8 – U16

	<p>karmienie piersią oraz wdrożenie adekwatnych działań.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Edukowanie ciężarnej w zakresie korzyści, zasad i technik karmienia piersią oraz zapobiegania i radzenia sobie z problemami laktacji. 	
MODUŁ III/ Wykład (30 godz.)	Problemy i sytuacje trudne w okresie karmienia piersią	W17-W25
15 godz.	Problemy w laktacji	
12 godz.	Sytuacje trudne w laktacji	
3 godz.	Leki w laktacji. Użytki w laktacji	
MODUŁ III/ Zajęcia praktyczne (24 godz.)	<p>Problemy i sytuacje trudne w okresie karmienia piersią</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oddział położniczo-noworodkowy - 8 godz.; <ul style="list-style-type: none"> ○ Przygotowanie kobiety do karmienia piersią z oceną czynników ryzyka niepowodzenia w laktacji. ○ Kontrola i ocena stanu gruczołu piersiowego położnicy. ○ Ocena anatomii jamy ustnej dziecka oraz funkcji ssania. ○ Ocena prawidłowości przystawiania dziecka do piersi, aktu ssania, efektywności karmienia piersią oraz korygowanie błędów. ○ Edukowanie położnicy w zakresie korzyści, zasad i technik karmienia piersią, obserwacji dziecka przy piersi, wskaźników skutecznego karmienia, właściwego sposobu odżywiania w czasie karmienia piersią oraz zapobiegania i radzenia sobie z problemami laktacji. ○ Prowadzenie dokumentacji kobiety w okresie laktacji. • Poradnia laktacyjna - 10 godz.; <ul style="list-style-type: none"> ○ Przeprowadzenie badania fizykalnego matki i dziecka w aspekcie karmienia piersią. ○ Ocena aktu ssania, wskaźników skutecznego karmienia oraz korygowanie błędów. ○ Motywowanie matki i rodziny oraz udzielenie wsparcia emocjonalnego i informacyjnego kobiecie karmiącej piersią. ○ Edukowanie matki w zakresie korzyści, zasad i technik karmienia piersią, obserwacji dziecka przy piersi, wskaźników skutecznego karmienia, właściwego sposobu odżywiania oraz zapobiegania i radzenia sobie z problemami laktacji. ○ Prowadzenie dokumentacji kobiety w okresie laktacji oraz dziecka karmionego piersią. • Poradnia/gabinet położnej podstawowej opieki zdrowotnej – 6 godz. <ul style="list-style-type: none"> ○ Przeprowadzenie badania fizykalnego matki i dziecka w aspekcie karmienia piersią. ○ Analiza czynników ryzyka niepowodzenia w laktacji i podejmowanie działań prewencyjnych. 	U17 - U26

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ocena aktu ssania, efektywności karmienia piersią, wskaźników skutecznego karmienia oraz korygowanie błędów. ○ Edukowanie kobiety w zakresie korzyści, zasad i technik karmienia piersią, właściwego sposobu odżywiania w czasie karmienia piersią oraz zapobiegania i radzenia sobie z problemami laktacji ○ Dokumentowanie świadczeń w dokumentacji położnej POZ zgodnie z postawioną diagnozą 	

6. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Nehring-Gugulska M., Żukowska-Rubik M., Pietkiewicz A. (red.): Karmienie piersią w teorii i praktyce. Wyd. Medycyna Praktyczna, Kraków 2017.
2. Iwanowicz-Palus G., Bień A. (red.): Edukacja przedporodowa. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2020.
3. Michalak E.: Pokonaj laktoterroryzm. 5 kroków do udanego karmienia piersią. Wydawnictwo Self-Publishing, Konin 2018.
4. Karpienia M.: Karmienie piersią. Wydawnictwo Natuli, Szczecin 2020.
5. Muss K.: Karmienie piersią - poradnictwo i promocja. Wyd. II polskie pod red. Elżbiety Lech. Wydawnictwo MedPharm Polska, Wrocław 2011.

Uzupełniająca

1. Bazy danych o lekach.
2. Helwich E. (red.): Program wczesnej stymulacji laktacji dla ośrodków neonatologicznych i położniczych III poziomu referencyjnego. Standardy Medyczne/Pediatrics, 2014, T. 11.
3. Bernatowicz-Łojko U., Nehring-Gugulska M., Olejnik-Królak B.: Uzasadnione medycznie przeciwwskazania do karmienia piersią/pokarmem kobiecym oraz wskazania do stosowania substytutów mleka kobiecego. w: Standard wczesnej stymulacji laktacji. Załącznik 11 (red. E. Helwich, M. Wilińska). Standardy Medyczne, 2014, tom 11, nr 1.

Akty prawne i dokumenty odzwierciedlające aktualny stan prawny:

1. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej. 2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie Standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej. 3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010 r. w sprawie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. 4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego. 6. Agostini C., Braegger C., Decsi T., i wsp: Breast-feeding: a commentary by the ESPGHAN Committee on Nutrition. ESPGHAN Committee on Nutrition. Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition 2009, 49, 112-125. Wersja polska: Karmienie piersią - stanowisko Komitetu Żywienia ESPGHAN. 7. Agostoni C., Decsi T., Fewtrell M., et al.: Complementary feeding: a commentary by the ESPGHAN Committee on Nutrition. Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition, 2008, 46, 99-110. 8. American Academy of Pediatrics. Section on Breastfeeding: Breastfeeding and the use of human milk. Pediatrics, 2012, 129, 827-41. 9. Borszewska-Kornacka M.K., Rachtan-Janicka J., Wesołowska A., et al.: Stanowisko Grupy Ekspertów w sprawie zaleceń żywieniowych dla kobiet w okresie laktacji. Standardy Medyczne/Pediatrics, 2013, 10, 265-279. CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH str. 28 10. Cattaneo A., Garofolo B., Macaluso A., et al.: Infant and young child feeding: standard recommendations for European Union. European Commission, Directorate Public Health and Risk Assessment, Luxemburg 2006. Opracowanie polskie: Mikiel-Kostyra K: Żywienie niemowląt i małych dzieci: standardy postępowania dla

Unii Europejskiej 2006. 11. Deklaracja Innocenti – o ochronie, propagowaniu i wspieraniu karmienia piersią. Federacja Konsumentów, Warszawa 1998. 12. Fewtrell M., Bronsky J., Campoy C., et al.: Complementary Feeding: A Position Paper by the European Society for Paediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition (ESPGHAN) Committee on Nutrition. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*, 2017, 64, 119-132. 13. Komisja Europejska, Dyrektoriat Zdrowia Publicznego i Oceny Ryzyka: Ochrona, propagowanie i wspieranie karmienia piersią w Europie: wzorzec działania. http://europa.eu.int/comm/health/ph_projects/2002/promotion/promotion_2002_18_en.htm 14. ONZ: Konwencja o Prawach Dziecka. Polski Komitet UNICEF, Warszawa 1992. 15. Szajewska H., Horvath A., Rybak A., Socha P.: Karmienie piersią. *Stanowisko Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii, Hepatologii i Żywienia Dzieci. Standardy Medyczne/ Pediatria*, 2016, 13, 9-24. 16. Szajewska H., Socha P., Horvath A., Rybak A., Dobrzańska A., Borszewska-Kornacka M.K., Chybicka A., Czerwionka-Szafarska M., Gajewska D., Helwich E., Książek J., Mojska H., Stolarczyk A., Weker H.: Zasady żywienia zdrowych niemowląt. Zalecenia Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii, Hepatologii i Żywienia Dzieci. *Standardy Medyczne/ Pediatria*, 2014, 11, 321-338. 17. UNICEF, WHO: Protecting, Promoting and Supporting Breast-feeding: The special role of Maternity Services. A Joint WHO/UNICEF Statement. WHO/UNICEF, Geneva 1989. 18. World Health Organization, UNICEF: Implementation guidance. Protecting, promoting and supporting breastfeeding in facilities providing maternity and newborn services: the revised Baby-Friendly Hospital Initiative. World Health Organization, Geneva 2018. 19. World Health Organization, United Nations Children's Fund (UNICEF): Acceptable medical reasons for use of breast-milk substitutes w: BFHI, revised, updated and expanded for integrated ca-re. World Health Organization, Geneva 2009, Sec1. The global criteria for the BFHI. (WHO/NMH/NHD/09.01 WHO/FCH/CAH/09.01) www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/WHO_NMH_NHD_09.01/en/17 20. World Health Organization: Guideline. Protecting, promoting and supporting breastfeeding in facilities providing maternity and newborn services. World Health Organization, Geneva 2017. 21. World Health Organization European Region: Feeding and nutrition of infants and young children. Guidelines for the WHO European Region, with emphasis on the former Soviet countries. World Health Organization, Geneva 2000, 2003. 22. World Health Organization, United Nations Children's Fund (UNICEF): Protecting, promoting and supporting breastfeeding: The baby-friendly hospital initiative for small, sick and preterm newborns. World Health Organization, Geneva 2020. 23. World Health Organization: Guidance on ending the inappropriate promotion of foods for infants and young children. Implementation manual. World Health Organization, Geneva 2017. <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/260137/1/9789241513470-eng.pdf?ua=1> 24. World Health Organization: WHA 34.22. International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes. World Health Organization, Geneva 1981. 25. World Health Organization: WHO global strategy for infant feeding. WHA 55/2002/REC/1 Annex 2. World Health Organization, Geneva 2002.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
W1-W25	Test teoretyczny	Zaliczenie od 60%
U1-U26	Test praktyczny	Prawidłowe wykonanie świadczenia zdrowotnego w warunkach naturalnych

8. INFORMACJE DODATKOWE

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu, przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany do celów, związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.